

ett bubblande verk av mikael lundberg johanna uddén

det är sent och jag ska ställa in väckning på min mobil. Den senast använda funktionen på appen kommer upp – tidtagaruret. Oj, där rusar tiden! 7:45:47,76, -77, -78, -79. Hundradels sekunder passerar i ett apokalyptiskt tempo. Hjälp vad tiden går fort! I själva verket är det helt enkelt sju timmar och tre kvart sedan jag för tredje gången knäppte igång tidtagningen för att kolla hur lång tid det går mellan bubblorna i Mikael Lundbergs *Air drop* i Fyrisån. Men jag glömde tydligen stänga av. Och för mig blir de rullande siffrorna ännu en påminnelse om Mikael Lundbergs konst. Om tiden och vad den gör med oss.

Ett av Mikael Lundbergs tidigare verk är just en timer. Med hjälp av SCB räknade han ut hur lång tid han sannolikt hade kvar att leva och skapade utifrån det en digital nedräknare. Verket *Lifetimer* gjordes 1995 och rullar på sedan dess. Sekunderna försvinner och stressar mig som betraktare och förmodligen även konstnären. Sedan hans livstid börjat räknas ner har den första siffran av tio slagit om till en nolla. *Lifetimer* är ett slags självporträtt, men med ett tydligt slut.

– Stensulpturer är oändliga och de förlorar därmed sin energi. I stället är jag intresserad av ändlighet. Och jag undersöker hur tidens gång kan se ut rent fysiskt, säger Mikael Lundberg.

Air drop är ett verk placerat mitt i Fyrisån, mellan Saluhallen och Gotlands nation. Med ungefär sex minuters mellanrum kommer en jättebubbla upp till ytan och vips är den borta. Man hinner knappt reagera. Än mindre fotografera det.

– Jag tänker mig det som ett väsen, en långsam andning. Att man liksom ser det i ögonvrån och sen måste vänta länge, i något som liknar en evighet. Sex minuter är en lång tid i det sammanhanget. Hela ens tidsuppfattning påverkas. Konstruktionen är lika genial som enkel. Ett 200-liters oljefat är fäst upp och ner i en ställning under vattnet. En kompressor fyller fatet med luft underifrån. Och när det är helt luftfyllt vänder det sig och släpper ut stora bubblor.

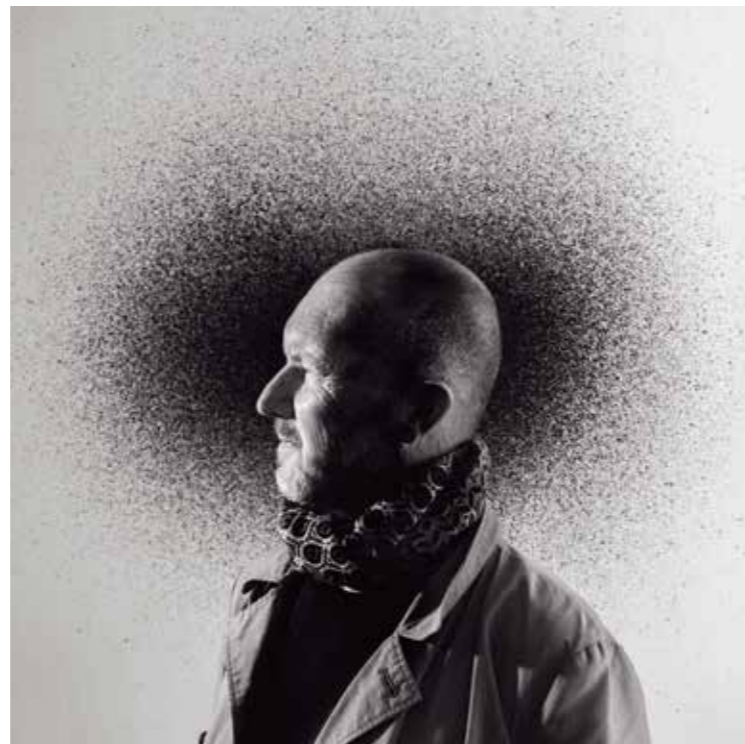
Tomas Järliden, museichef på Bror Hjorths Hus, hade sett *Air drop* bubbla i Motala ström i Norrköping under Mikael Lundbergs stora separatutställning på konstmuseet där 2008. Och som en ”teaser” inför Mikael Lundbergs utställning *Ansiktets schakt* på Bror Hjorths Hus hösten 2013 hade Tomas Järliden en stark önskan om att visa verket i Fyrisån. Tillsammans med engagerade personer från Uppsala kommun och Relita lyckades han få *Air drop* placerad i ån i juni 2013.

– Mikael hade på ett tidigt stadium sagt att djupet måste vara minst tre meter och just det djupet visade sig finnas i dammen mellan Saluhallen och Gotlands Nation. Jag satt ofta på bryggorna där under sommaren och hösten och hörde människors kommentarer. Någon trodde att det var en fågel, andra blev förskräckta. De flesta jag hörde tyckte det var roligt och spännande. Precis som med så många av Mikaelns verk finns tiden med som en faktor, en puls eller en rytm. I *Air drops* fall ganska långsam. Först en stilla vattenspegel, sedan en jättebubbla med åtföljande ringar på ytan som successivt försvinner. Ytan återgår till en stilla spegel till dess nästa bubbla spräcker vattenytan flera minuter senare, om och om igen, säger Tomas Järliden.



Lifetimer





Per-Rickard Rönnberg på kommunen var den som hade det tekniska ansvaret för verket. När det blev dags att plocka upp det, var det han som föreslog att kommunen skulle köpa och permanenta det.

– Jag tycker att *Air drop* är ett av de mest udda och häftiga konstverk som finns. Det syns inte och när det väl dyker upp så är det lika snabbt borta igen. Människor ser eller hör att det händer något men vet inte riktigt vad det är. De stannar upp och funderar, upptäcker omgivningen och i bästa fall står de kvar och hinner med att få se nästa session, säger han.

Per-Rickard Rönnberg menar också att verket går att utveckla. Tillsammans med Mikael Lundberg har han diskuterat bland annat ljussättning och rök. Till att börja med kommer *Air drop* att vara ljussatt i vinter.

Air drop bubblar året runt och om det blir tillräckligt kallt i vinter hoppas både Mikael Lundberg och kommunen på att bubblorna kommer att skapa spännande isvallar. Det blir i så fall en rörelse som både stannar upp och förändras samtidigt.

Själva rörelsen över tid är något som Mikael Lundberg arbetar mycket med. Under utställningen på Bror Hjorths Hus visade han ett tydligt exempel på det. Verket *Lifeline* är centralt i Mikael Lundbergs konst och kan beskrivas som en rörlig teckning som skapas av konstnärens rörelser registre-

rade av en GPS under 506 dagar. Under den här perioden i början av 2000-talet, hade Mikael Lundberg en son på dagis som tränade fotboll. Man ser tydligt hur linjerna rör sig ganska regelbundet mellan hemmet, dagis och fotbollsplanen. Fram tecknas en skir men samtidigt smått hysterisk linje. Hit och dit, hit och dit.

Nyheter berättade nyligen att flera svenska städer är intresserade av att köpa in ett system som via mobilen kan kartlägga människors rörelser i staden. Man säger att det är för att kunna utveckla städerna på rätt sätt. Det blir en slags övervakning av storebrorskaraktär, en utveckling som Mikael Lundberg kommenterade just genom *Lifeline* för tio år sedan. För närvarande jobbar Mikael Lundberg med ett stort projekt som kan sägas vara en förlängning av *Lifeline*.

– Jag har fått pengar från Vetenskapsrådet för ett treårigt projekt där jag arbetar med offentlig konst som är gjord med hjälp av offentligheten i offentliga rum. Jag tar hjälp av rörelser som skapas av människor, men också av djur och andra rörliga detaljer.

Inget är riktigt klart än, men det är ett intressant projekt med en spännande teknik. En kamera registrerar rörelser som omvandlas till linjer. Genom linjerna, människornas rörelser, framkallas den offentliga platsen sakta men säkert.

Flera verk av Mikael Lundberg bygger på böcker och deras betydelse, men också på böckernas förgänglighet. I utställningen på Bror Hjorths Hus visade Mikael Lundberg det då nyproducerade verket *Banned Books*. Det innehåller 172 böcker som blivit censurerade av olika stater under 4 000 år och ger oss en tydlig inblick i världshistorien. Här finns allt från Koranen och Voltaires *Candide* till Vilhelm Mobergs *Rid inatt* och Salman Rushdies *Satansverserna*. Han har köpt böckerna begagnade, vilket gör dem ännu mer intressanta. Någon kanske har brutit censuren och läst.

Ett annat verk kring världslitteratur är *De 23* från år 2000. Här har Mikael Lundberg samlat världens 23 heliga skrifter i en hylla. Dessutom har han låtit mala ner samma skrifter och gjort 23 helt nya böcker, till ytan tomma men symboliskt sett innehåller de allt. De böckerna står i en hylla ovanför originalen. Vid ett tillfälle när verket var utlånat, stals en av de nya böckerna.

– Jag lät göra en kristallbok som fick ersätta den stulna boken. På så sätt blev frånvaron materialiserad på något sätt. Så kan det gå! Själv tycker jag att verket blev bättre av det.

Dagen innan jag och Mikael Lundberg träffas i hans ateljé, har han sålt *De 23* och numera ingår verket i Norrköpings Konstmuseums fina samling. ●



Rent dricksvatten förändrar allt

Tillgång till rent vatten för alla människor i världen skulle inte bara rädda livet på 100,000 barn varje månad, det skulle förändra hela samhällen.

Istället för att behöva gå den tidskrävande och ofta farliga sträckan för att hämta vatten så skulle barn kunna gå i skolan och kvinnor arbeta. Bybor skulle kunna odla grödor i närheten av sina hem, producera mat till sina familjer och kanske till och med sälja visst överskott.

Vatten åt Alla, med stöd från Atlas Copco, finansierar projekt som räddar liv och ger människor möjligheten att påverka sin egen framtid. Rent vatten är en mänsklig rättighet.



Vatten åt Alla grundades av Atlas Copcos anställda 1984. Genom frivilliga donationer som utökats med bidrag från företaget har denna ideella organisation hittills försett över 1,5 miljoner människor med rent dricksvatten.

Lär dig mer på water4all.org